

Jacek Wierzbicki, *Epoka kamienia w Europie znakami pocztowymi pisana. Popularyzacja archeologii w filatelistyce.*

Wydawnictwo Fundacji Archeologicznej, Zielona Góra 2012, ISBN 978-83-932546-3-7, 499 stron.

Spis treści:

Wstęp	7
I. Różne oblicza popularyzacji archeologii	15
I.1. Muzea	16
I.2. Wystawy muzealne, ekspozycje plenerowe, festyny archeologiczne	23
I.3. Rocznice odkryć archeologicznych, kongresy i konferencje	26
I.4. Osobistości świata nauki	28
I.5. Komiksy i filmy	34
II. Dzieje tematyki archeologicznej na znakach pocztowych i formy jej manifestacji	39
II.1. Początki zainteresowania pradziejami człowieka	39
II.2. Przegląd najpopularniejszych tematów	42
II.2.a. Megalityzm	43
II.2.b. Sztuka naskalna	46
II.2.c. Przodkowie człowieka współczesnego w Europie	50
II.2.d. Plastyka figuralna	53
II.2.e. Ceramika	57
II.2.f. Osadnictwo jaskiniowe i otwarte	59
II.2.g. Narzędzia i ozdoby	59
II.3. Zróżnicowanie występowania tematyki epoki kamienia na znakach pocztowych w czasie i przestrzeni	60
III. Starsza i środkowa epoka kamienia w Europie na znakach pocztowych	67
III.1. Paleolit dolny — początki zasiedlenia Europy	67
III.1.a. Pierwsi ludzie na terenie Europy — przemysły otoczkowe	67
III.1.b. Druga migracja do Europy — kultury z tradycją pięściakową	72
III.2. Paleolit środkowy — Europa neandertalczyków	76
III.2.a. Faza starsza — wykształcenie się neandertalczyków	76
III.2.b. Faza młodsza — rozwój klasycznych kultur neandertalskich	77
III.3. Paleolit górny — pojawienie się człowieka współczesnego	86
III.3.a. Faza starsza — narodziny sztuki	86
III.3.b. Faza środkowa — czas paleolitycznych „Wenus”	93
III.3.c. Faza późna — apogeum sztuki jaskiniowej	101
III.4. Paleolit późny	120
III.5. Mezolit	121
IV. Młodsza epoka kamienia w Europie na znakach pocztowych	130
IV.1. Początki neolityzacji Europy	130
IV.1.a. Neolit preceramiczny	130
IV.1.b. Wczesny neolit na Bałkanach	132
IV.1.c. Ludy z ceramiką impresso-cardium	132
IV.1.d. Sztuka lewantyńska	133
IV.2. Rozprzestrzenianie się neolitu bałkańskiego	136
IV.2.a. Krąg kultur Karanovo-Starčevo-Körös-Anazabegovo	136
IV.2.b. Kultura Vinča i ugrupowania bałkańskie z ceramiką malowaną	147
IV.2.c. Pierwsze ludy rolnicze w Europie Środkowej	142
IV.2.d. Eneolit Bałkanów i Nadczarnomorza	147
IV.3. Paraneolityczne kultury Europy Wschodniej i stepów czarnomorskich	152

IV.3.a. Neolit leśny wschodniej części basenu Bałtyku	152
IV.3.b. Kultury lasostepu i stepu	154
IV.4. Eneolit w Europie Środkowej	154
IV.4.a. Kultury michelsberska i pucharów lejkowatych	154
IV.4.b. Kultury ceramiki promienistej i amfor kulistych	163
IV.E. Eneolit zachodniej części basenu Morza Śródziemnego	165
IV.5.a. Późny neolit i eneolit na Półwyspie Apenińskim	165
IV.5.b. Krąg Chassey-Cortailod-Lagozza i zbliżone ugrupowania alpejskie	166
IV.5.c. Idea megalityczna między Pirenejami a Renem	170
IV.5.d. Wyspy Brytyjskie	182
IV.5.e. Megalityczne kultury Półwyspu Iberyjskiego	191
IV.F. Późny eneolit	195
IV.F.a. Koczownicze ludy Europy Zachodniej i Środkowej	195
IV.F.a. Bałkany i Cypr u progu cywilizacji epoki brązu	199
V. Próba oceny popularyzacji archeologii epoki kamienia w Europie za pośrednictwem znaków pocztowych	201
Literatura	213
Summary	250
Katalogi	253